

RIKTLINJER

för bistånd enligt socialtjänstlagen riktat till

- **Äldre**
- **Personer med funktionsnedsättning**
- **Anhöriga som vårdar närstående**

i Vansbro kommun

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	2
2	Biståndsbegreppet.....	3
2.1	Bärande principer enligt socialtjänstlagen	3
3	Biståndsbedömning och utredning	3
3.1	Utredning.....	4
3.2	Beslut	4
3.3	Ansökan från annan kommun.....	5
3.4	Vistelsebegreppet.....	5
3.5	Särskilt stöd.....	5
4	Biståndsformer i Vansbro kommun.....	6
5	Hemtjänst	7
5.1	Följande insatser ingår i personlig omvårdnad:	7
5.2	Följande insatser ingår i serviceinsatser:.....	9
6	Trygghetslarm	11
7	Ledsagning.....	11
8	Avlösning i hemmet	12
9	Dagverksamhet	12
10	Korttidsplats	13
11	Särskilt boende	13
12	Boendestöd.....	15
13	Kontaktperson.....	15
14	Anhörigstöd.....	16
14.1	Anhöriganställning.....	16
15	Förebyggande och uppsökande verksamhet och samverkan.....	16
16	Stödboendet	17

1 Inledning

Dessa riktlinjer är avsedda som en vägledning för de biståndshandläggare som utreder och fattar delegationsbeslut om bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL) riktat till äldre och personer som har en funktionsnedsättning.

Kommunstyrelsens riktlinjer baseras på aktuell lagstiftning (socialtjänstlag, socialtjänstförordning, förvaltningslag m.fl.) föreskrifter och allmänna råd och rättspraxis. Riktlinjerna kompletteras med lokala rutiner och anvisningar för handläggning.

Riktlinjerna har flera syften:

- Att säkerhetsställa att biståndsbeslut så långt som möjligt fattas enligt samma bedömningsgrunder för de personer som har likartade behov.
- Fungera som en vägledning för biståndshandläggare inför ett beslut om bistånd.
- Bidra till mer enhetliga bedömningsgrunder för att garantera likställighet och rättsäkerhet för den sökande
- Tydliggöra innebörden i begreppet *skälig levnadsnivå*
- Ge en allmän information, beskrivning av tjänsteutbud så att sökande, anhöriga och allmänhet kan få en bild av vilket stöd de kan förväntas få i Vansbro kommun.

Följande insatser ingår inte inom ramen för skälig levnadsnivå

Följande serviceinsatser ingår inte inom ramen för skälig levnadsnivå:

- Snöskottning
- Fönsterputs
- Sanering av hela eller delar av bostad
- Fastighetsskötsel
- Trädgårdsskötsel
- Vedhuggning
- Storstädning av bostad samt balkong, altan eller förråd
- Hantering av latrin.

I dessa fall hänvisas till den privata tjänstemarknadens vanliga utbud.

Riktlinjerna är endast en vägledning, individuell prövning måste alltid göras

En ansökan kan inte avvisas med motiveringen att kommunens riktlinjer inte innehåller det sökta biståndet. Varje ansökan ska utredas och varje beslut ska baseras på den *enskildes individuella behov*.

Alla insatser utformas som *hjälp till självhjälp* det vill säga att kompetent personal stöder den enskilde att utföra insatsen och/eller gör det som den enskilde eller dennes närstående inte kan utföra.

All hjälp i hemmet ska utföras så att insatserna verkar *funktionsbevarande*.

Insatser från hemtjänsten ges för att *underlätta den dagliga livsföringen* och i många fall även *möjliggöra ett kvarboende* i det egna hemmet.

2 Biståndsbegreppet

Socialtjänstlagen 4 kap. 1 §

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjlighet att leva ett självständigt liv.

Socialtjänstlagen 4 kap. 2 §

Socialtjänstlagen får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

Biståndet skall utformas på ett sådant sätt att den enskilde tillförsäkras en *skälig levnadsnivå*.

Biståndsbegreppet kan också ses som ett uttryck för vissa *minimikrav* av tjänstens kvalitet.

Den enskildes önskan ska alltid efterfrågas där så är möjligt.

2.1 Bärande principer enligt socialtjänstlagen

- Trygghet
- Självbestämmande
- Inflytande

Socialtjänstlagen inskränker inte rättigheter som den enskilda kan ha enligt lag.

Lagen fungerar parallellt med t. ex hälso- och sjukvårdslagen.

3 Biståndsbedömning och utredning

Biståndsbedömningen ska bygga på en helhetssyn av den enskildes situation, möjligheter och behov.

Vid bedömningen beaktas *sociala, fysiska, psykiska och medicinska behov*.

Vid bedömningen ställer sig biståndshandläggaren frågor såsom:

- Kan den enskilde själv tillgodose sina behov?
- Kan den enskilde få dem tillgodosedda på annat sätt?

Om svaren är nekande på dessa frågor har den enskilde rätten till bistånd.

Om svaret blir ja på någon av de två frågorna kan ansökan avslås.

Den enskildes ansökan kan även avslås delvis så kallat delavslag.

Vid delavslag eller avslag har den enskilde enligt 16 kap 3 § SoL rätt att överklaga.

Kommunstyrelsen omprövar beslutet och om det inte ändras enligt den enskildes begäran sänds beslutet vidare till Förvaltningsrätten i Falun.

Överklagan går till på följande sätt:

- Överklagan måste inkomma till Kommunstyrelsen inom 3 veckor från den dag då beslutet erhöles.
- Överklagandet skall ske skriftligen.
- Det skall anges vad som anses felaktigt i beslutet och anges vad det är man vill överklaga.
- Har det tillkommit ny fakta skall detta noteras.
- Skrivelsen skall vara undertecknad av den enskilde eller dennes ombud. Vid ombud måste fullmakt bifogas.
- Namn, adress och telefonnummer skall anges.
- Vid behov av hjälp eller mer information om hur en överklagan skall ske kan kontakt tas med biståndshandläggaren.

3.1 Utredning

Av utredningen ska framgå vilka behov den enskilde har samt ett förslag till individuellt anpassade insatser.

- Beslut om insatsernas mål, innehåll och omfattning ska vara tydliga och lätta att förstå.
- Biståndshandläggaren gör en utredning som även innefattar en målsättning med insatserna.
- Utredning och hjälpinsatser ska utformas i *samråd* med den enskilde och/eller dennes närstående/ ställföreträdare.
- Ett uppdrag, arbetsbeskrivning, skickas elektroniskt till utföraren via verksamhetssystemet.
- Utföraren är skyldig att upprätta en *genomförandeplan* i nära dialog med den enskilda och/eller dennes närstående/ ställföreträdare. Genomförandeplanen skall upprättas inom 14 dagar från det att beslutet har verkställts. Genomförandeplanen skall sedan hållas ständigt aktuell.
- En systematisk uppföljning och omprövning av biståndsbeslut ska genomföras av biståndshandläggaren.

3.2 Beslut

Den enskilde skall så snart som utredningen är klar få ett skriftligt beslut. Beslutet kan i vissa undantagsfall underrättas muntligt.

Av beslutet ska följande framgå:

- Vad den enskilde har ansökt om
- Målet med insatserna
- Vilka insatser som beviljats/avslagits
- Under vilken tid beslutet gäller
- Vid avslag ska beslutet motiveras
- Om det sökta biståndet eller insatsen avslås ska skälen vara sakliga, De ska vara baserade på den enskildes faktiska levnadsförhållanden.

Skäl för avslag ”att behovet kan tillgodoses på annat sätt” måste vara realistiska. Vid avslag skall besvärshänvisning bifogas.

Beslut fattas så snabbt som det är möjligt utan att säkerheten eftersätts. Alla beslut om insatser förutom beslut om särskilt boende ska följas upp minst en gång varje år. Beslutet ska alltid omprövas om nya uppgifter som kan påverka beslutet kommer biståndshandläggaren till del.

Biståndshandläggaren skall i sin bedömning ta hänsyn till den enskildes behov och samtidigt göra sina beslut så kostnadseffektiva som möjligt.

3.3 Ansökan från annan kommun

Enligt 2 kap. 3 § SoL har en person som är bosatt i en annan kommun rätt att i vissa fall få sin ansökan prövad och därmed behandlas som om han/hon vore bosatt i kommunen. Detta gäller under förutsättning att den sökande har för avsikt att flytta till Vansbro och att han/hon på grund av ålderdom, varaktig funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom inte kan flytta om vård- och omsorgsinsatser inte kan garanteras.

Hemkommunen är skyldig att vid behov bistå med den utredning som inflyttningkommunen kan behöva för att pröva ansökan.

3.4 Vistelsebegreppet

Kommunen har det yttersta ansvaret för att den som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp han/hon behöver (2 kap. 2 § SoL). Omfattning av biståndet beror på omständigheterna i det enskilda fallet, såsom vistelsetidens längd och typen av problem. Angående avgifter, se särskilda riktlinjer. Kommunens yttersta ansvar tar inte över eller minskar det ansvar som andra huvudmän har. Undantag från vistelsekommunens ansvar regleras i 2 kap. 2 § (flyttning till ny kommun) och i 16 kap. 2 § SoL (placeringskommunens samt folkbokföringskommunens ansvar).

3.5 Särskilt stöd

Ombud/Biträde

Den enskilde har rätt att anlita ombud eller biträde vid sina kontakter med en myndighet. Myndigheten kan dock alltid begära att den som har ombud skall medverka personligen. Om ett ombud eller biträde ”*visar oskicklighet eller oförstånd eller är olämplig på annat sätt får myndigheten avvisa honom som ombud eller biträde i ärendet*” (9§ Förvaltningslagen). Ett beslut att avvisa ombud eller biträde kan överklagas.

Anhöriga/Närstående

Ibland önskar den enskilde anlita närstående som ombud eller biträde vid kontakter med myndigheter. Det finns inga hinder för det om ombudet eller biträdet uppfyller de krav som allmänt kan ställas. Om den enskilde önskar anlita en närstående som ombud skall det dokumenteras. En formell fullmakt bör undertecknas om det inte kan anses helt obehövt. Även skälen för att avstå från formell fullmakt skall dokumenteras.

Anhöriga har ingen laglig rätt till inflytande om de inte är den sökandes formella ombud eller legala företrädare (god man eller förvaltare). Anhöriga och/eller närstående skall dock alltid, när den enskilde önskar det, beredas möjlighet att lämna sina synpunkter.

God man/Förvaltare

En god man/förvaltare är utsedd att företräda en viss person som på grund av sjukdom, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande, behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person utan att dennes rättshandlingsförmåga begränsas. God man och förvaltare utses av överförmyndare/tingsrätten genom en ansökan.

En läkare bedömer om den enskilde har behov av god man eller förvaltare.

Biståndshandläggaren har ansvar att initiera att god man/förvaltare tillsätts och är vid behov behjälplig vid ansökningsförfarandet. Även enhetschefer inom vård och omsorg kan hjälpa till vid anmälan om god man.

Den enskilde, och vissa närstående, kan själv ansöka om god man hos tingsrätten.

Patientnämnd

I all hälso- och sjukvård skall finnas en patientnämnd, till vilken enskilda kan vända sig för att få hjälp och stöd i sina kontakter med sjukvården.

Patientnämnden kan hjälpa patienter att få den information de behöver för att kunna ta tillvara sina intressen i vården. De kan ge stöd i kontakter med vårdpersonalen och reda ut problem genom kontakt med vårdgivare. Nämndens personal kan också hjälpa till att lotsa till rätt instans eller myndighet. Man vill även medverka till att vården blir bättre genom att föra tillbaka synpunkter och förslag till vården.

Tolk

När en myndighet har att göra med någon som inte behärskar svenska språket eller som är allvarligt hörselskadad eller har bristande talförmåga bör myndigheten vid behov anlita tolk. 8§ FvL.

I kontakter som har avgörande betydelse för rätten till bistånd eller utformning av biståndet är det viktigt att den enskildes uppgifter och synpunkter kommer fram och att han/hon kan tillgodogöra sig den information som lämnas. Det är myndigheten som måste förvissa sig om att så skett. I dessa sammanhang bör auktoriserad tolk användas.

4 Biståndsformer i Vansbro kommun

Följande biståndsformer ingår generellt i det bistånd som vård och omsorg i Vansbro kommun kan bevilja enligt 4 kap, 1 § SoL:

- Hemtjänst
- Trygghetslarm
- Ledsagning
- Avlösning i hemmet
- Dagverksamhet
- Särskilt boende
- Korttidsplats/växelvård
- Boendestöd
- Kontaktperson

- Anhörigstöd

Ej biståndsbedömda insatser

- Förebyggande och uppsökande verksamhet och samverkan
- Stödboende

5 Hemtjänst

Insatser som ges till personer som beviljats hemtjänst i ordinärt boende. Hemtjänstens insatser är inte bara förbehållna äldre och personer med fysisk funktionsnedsättning.

För människor som har missbruksproblem eller en psykisk funktionsnedsättning kan hemtjänsten utgöra ett viktigt stöd och möjliggöra ett eget boende.

För att vissa insatser ska kunna utföras krävs att den enskilde medger installation av tekniska hjälpmedel t.ex. höj - och sänkbar säng eller däckert.

Om äkta makar/sammanboende är i behov av insatser ska var och en ha ett eget biståndsbeslut för de insatser som denne behöver.

Avgift tas ut efter fastställd vård- och omsorgstaxa.

Hemtjänstinsatserna kan delas in i två områden:

- personlig omvårdnad
- serviceinsatser

Med personlig omvårdnad avses de personliga insatser som behövs för att tillgodose fysiska, psykiska eller sociala behov.

Insatser som ingår i personlig omvårdnad kan beviljas alla tider på dygnet.

I biståndsbeslutet anges hur många besöken skall vara samt hur de skall disponeras under dygnet.

Med serviceinsatser avses praktisk hjälp med hemmets skötsel. Exempelvis viss städning, tvättning, hjälp eller stöd med inköp. Hit hör även tillredning av måltider och matdistribution.

5.1 Följande insatser ingår i personlig omvårdnad:

Personlig hygien

Behov Den enskilde behöver stöd och hjälp med personlig hygien, munvård, kamning, rakning, toalettbesök alternativt hjälp med inkontinens hjälpmedel, på- och avklädning, stöd och hjälp med dusch/bad, hjälp med att bädda samt hjälp med förflyttning.

Norm: Den enskildes behov är avgörande hur ofta insatsen ges.

Tillsyn

Behov Den enskilde är i behov av regelbundna besök för social samvaro eller sk trygghetsringning, ett telefonsamtal för att se/höra att allt är i sin ordning.

Norm Beviljas till personer med uttalad otrygghet, oro, social isolering eller sviktande hälsa.

Avgränsning Om behovet stadigvarande överstiger tillsyn fler än 2 ggr/natt bör ställningstagande göras om en eventuell flytt till särskilt boende.

Måltidsstöd

Behov Den enskilde är i behov av stöd och hjälp vid måltider. Insatsen ges vid varje måltidstillfälle.

Norm Beviljas till personer med omfattande funktionsnedsättning.

Dubbelbemanning

Behov För att utföra beviljade insatser hos den enskilde fordras två personal. Behovet kan inte tillgodoses på annat sätt.

Norm Dubbelbemanning kan beviljas vid hjälp med förflyttning, på –och avklädning och hygien.

Avgränsning Tid beviljas endast för de moment där hjälpen behöver ges av två personer samtidigt.

Handräckning vid egenvård

Behov Den enskilde behöver hjälp med enklare hälso- och sjukvårdsinsatser som rymms inom vad som räknas som egenvård. Som egenvård räknas de uppgifter som ansvarig läkare normalt lämnar till patient eller anhörig att sköta om. Uppgifter som förutsätter mer omfattande instruktion och handledd träning av ansvarig läkare eller sjuksköterska är att hänföra till sjukvård oavsett vem som utför uppgiften. Den enskilde ska själv kunna ge instruktioner om när, vad och hur uppgiften ska utföras. Läkarintyg för egenvård kan vid behov efterfrågas.

Norm Den enskilde/närstående har klar kunskap om det aktuella läkemedlet. Hjälpen från hemtjänstpersonal räknas då som egenvård. En bedömning måste alltid göras huruvida det kan bli aktuellt med handräckning vid egenvård. Bedömningen ska ske av behandlande läkare eller distriktssköterska i samråd med den enskilde och med en vårdplanering som grund.

Avgränsning Då den enskilde eller anhörig ej kan ansvara för egenvårdsinsatser blir det en hälso- och sjukvårds fråga. Exempel på detta kan vara att hemtjänstpersonal noterar att delad medicin i dosetten ej stämmer eller likande brister. Övertagandet föregås av att ansvarig läkare eller distriktssköterska går igenom med den enskilde och eller närstående. Övertagandet skall dokumenteras i patientjournalen. Den enskilde kan behålla någon enstaka egenvårdsinsats då skall även detta dokumenteras (omvårdnadsjournalen).

5.2 Följande insatser ingår i serviceinsatser:

Matdistribution

Behov Den enskilde är i behov av matlådor till lunch, levereras av hemtjänstpersonal.

Norm Genom matdistribution får den enskilde ett färdiglagat huvudmål samtliga dagar i veckan alternativt 5 dagar, måndag-fredag.

Matberedning

Behov Den enskilde behöver stöd och hjälp att tillreda måltider. Behovet kan inte tillgodoses på annat sätt.

Norm Stöd ges i samband med frukost, mellanmål och kvällsmål. Hjälpen avser stöd och hjälp före, under och efter aktuella måltider. Den enskilde är i behov av hjälp vid matberedning t. ex att värma mat, förbereda mellanmål, dukning, diskning.

Avgränsning Insatsen omfattar enklare tillredning eller uppvärmning av mat. Hjälp med huvudmåltid fås genom matdistribution. Långkok ingår ej i insatsen.

Vardagsrutiner

Behov Den enskilde har behov av hjälp med diverse vardagsrutiner såsom hjälp med att sopa, vattna blommor, se över spis/diskbänk, se över toalett/handfat, plocka ihop tidningar och kläder mm.

Norm Utförs lämpligen i samband med övriga insatser.

Inköp/Ärenden

Behov Den enskilde är i behov av inköp av dagligvaror.

Norm Varudistribution rekommenderas där sådan finns. Inköp sker 1-2 ggr/vecka (vardagar) i närmaste affär i hemtjänstdistriktet.

Bank-, post-, och apoteksärenden skall företrädesvis utföras av anhöriga eller godman.

I vissa fall kan detta ombesörjas av hemtjänstpersonalen, fullmakt måste dock finnas.

Renbäddning

Behov Den enskilde är i behov av hjälp med renbäddning.

Norm Utförs i regel varannan vecka eller i samband med städ/dusch/tvätt.

Tvätt/klädvård

Behov Den enskilde är i behov av hjälp med tvätt.

Norm Gångkläder, handdukar och sängkläder tvättas i vårdtagarens egen tvättmaskin eller i fastighetens tvättstuga. Hjälp att sortera tvätt, hänga tvätt samt vika, enstaka plagg stryks.

Avgränsning Mangling ingår ej.

Städning

Behov Den enskilde behöver stöd eller hjälp med för att uppnå en skälig standard i bostaden vad beträffar städning. Den enskilde har inte möjlighet att tillgodose behovet på annat sätt.

Norm Städning utförs var 3:e vecka om inte särskilda behov föreligger (t.ex. allergi). Städning omfattar dammsugning och våttorkning av två rum, kök, hall och badrum. Sopskåpet under diskbänken görs rent, damma och torka fönsterhyllor, golv- och dörrlistor.
Endast mindre mattor tas ut och skakas, stora mattor dammsugs.
Kylskåp rengörs in- och utvändigt vid behov. Rengöring av hjälpmedel t ex rullstol.
Rengöring av frys, fläkt, max 2 ggr/år. Gardiner byts någon gång per år.
Städredskap tillhandahålls av den enskilde.

Avgränsning Städning beviljas inte till den som bor med make/maka/sambo eller annan vuxen person som kan utföra sysslan.

I de fall den enskilde får hjälp av den sammanboende personen med sin personliga omvårdnad kan städning beviljas i form av *avlastning*.

Storstädning hänvisas till städfirma.

6 Trygghetslarm

Trygghetslarm

Behov Den enskilde är i behov av trygghet och möjlighet att kunna påkalla hjälp vid en eventuell nödsituation under dygnets alla timmar.

Norm För att beviljas trygghetslarm förutsätts att den enskilde kan hantera trygghetslarmet och har vetskap om hur larmet ska hanteras.

Nödlarm/sändare

Behov Individuellt larm till personer med demenssjukdom.

Norm Bistånd om insatsen fattas av biståndshandläggare i samråd med ansvarig sjuksköterska.

Avgränsning Beviljas till personer med omfattande funktionsnedsättning.

7 Ledsagning

Kontinuerlig ledsagning

Behov Den enskilde med funktionsnedsättning behöver ledsagning för att komma ut i samhället.

Norm Behovet ska vara återkommande under en längre period. Orsakerna till behovet av ledsagare är många gånger den fysiska miljöns otillgänglighet.

Avgränsning Insatsen innebär *ej* promenader.

Sporadisk ledsagning

Behov Den enskilde har tillfälligt behov av ledsagning under en specifik dag.

Norm Ledsagningen kan innebära t. ex ledsagning till vårdinrättning av hemtjänstpersonal.

Promenad

Behov Utevistelse för att främja och bibehålla hälsa och funktioner. Behovet kan *ej* tillgodoses på annat sätt.

Norm Ledsagning vid promenader beviljas normalt 4 timmar per månad, företrädesvis måndag – fredag dagtid.

Avgränsning Timmar som inte förbrukats kan inte sparas till nästa månad. Ej nyttjad tid kan inte sparas till nästa månad.

8 Avlösning i hemmet

Behov Den enskilde har ett stort omvårdnadsbehov och vårdas av anhörig. Anhörig är i behov av avlösning för vila, avkoppling samt för att kunna uträtta ärenden, delta i aktiviteter utanför hemmet.

Norm Anhörigas behov avgör omfattningen. Avlösningen utförs av hemtjänstpersonal. Avlösningen är avgiftsfri och beviljas högst 10 timmar/månad.

Avgränsning Insatsen kan ges till enskild som sammanbor med den som vårdas och är mantalsskriven i Vansbro kommun. Insatsen kan innebära en aktivitet tillsammans med den enskilde (den som vårdas).

9 Dagverksamhet

Dagverksamhet för personer med demens

Behov Den enskilde har på grund av nedsatt minnesfunktion behov av regelbundna aktiviteter och stimulans i vardagen i gemenskap med andra.

Norm Den enskildes behov avgör omfattningen. Insatsen kan också ges som avlösning för närstående.

Avgränsning Avgränsningen för möjligt antal dagar per vecka styrs av verksamhetens öppettider.

Sysselsättningsverksamhet - Fenix

Behov Den enskilde som har en psykisk och/eller social funktionsnedsättning, inte står till den öppna arbetsmarknadens förfogande och som är i behov av att bryta isolering och få en meningsfull sysselsättning.

Norm Den enskildes behov avgör omfattningen. Insatsen kan ges under vardagar.

Avgränsning Insatsen beviljas ej personer över 65 år.

Beslutet om bistånd formuleras med tillägget ”vid ändrade förhållanden omprövas beslutet”.

10 Korttidsplats

Olika former av korttidsplats:

- Korttidsplats för *mobilisering* – när den enskilde behöver tid för att ta igen sig efter t ex ett sjukdomstillfälle och sjukdomen lett till tillfälligt större behov av hjälp och stöd.
- Korttidsplats för *boendebedömning* - då ytterligare utredning, planering och bedömning krävs för att kunna ta beslut om huruvida den enskilde kan gå hem alternativt flytta till särskilt boende.
- Korttidsplats *i väntan på särskilt boende* – när beslut om särskilt boende finns men ej kan verkställas och den enskilde har behov som ej kan tillgodoses i hemmet
- Korttidsplats för *palliativ omvårdnad*, läkarbedömning krävs.
- Korttidsplats för *avlastning* – när anhörigvårdare behöver avlastning för att orka vårda i hemmet och därmed möjliggöra för den enskilde att bo hemma längre.

Korttidsplats

<i>Behov</i>	Den enskilde är i behov av korttidsplats för mobilisering, boendebedömning, i väntan på annat boende, palliativ omvårdnad. Anhörigvårdare är i behov av avlösning eller schemalagd växelvård.
<i>Norm</i>	Korttidsplats ska alltid övervägas som <i>komplement</i> till andra insatser för att möjliggöra kvarboende. Behov av korttidsplats kan beviljas i högst 3 månader, därefter debiteras hyra.

Växelvård

<i>Behov</i>	Den enskilde bor i ordinärt boende och får stöd och hjälp av närstående. Närstående behöver längre sammanhängande avlösning för möjlighet till vila och återhämtning.
<i>Norm</i>	Schemalagd växelvårdsplats t. ex 3 veckor hemma 1 vecka på boendet.
<i>Avgränsning</i>	Om behovet av växelvård överstiger fjorton dagar per tillfälle bör särskilt boende övervägas.

11 Särskilt boende

Kommunen är enligt socialtjänstlagen (SoL, 200:453) skyldig att inrätta särskilda boendeformer för äldre människor som behöver särskilt stöd.
Det innebär att när insatser som ges i hemmet är otillräckliga ska ett boende kunna erbjudas och tillgodose kraven på en högre grad av omsorg.

Då den enskilde blivit beviljad särskilt boende ska kommunen tillhandahålla en sådan bostad inom tre månader (SoL 16 kap 6a-h§§).

Bestämmelserna innebär dock *inte* att kommunen är skyldig att bevilja ett *specifikt* boende. Det innebär att den enskilde inte alltid kan erbjudas plats på det önskade boendet direkt.

Även den enskilde som vistas på korttidsplats och som väntar på permanent plats inom särskilt boende kan ha specifika önskemål om boende. Detta önskemål kan i vissa fall vara svårt att tillgodose. När det gäller makar tas särskild hänsyn till närhetsprincipen. I möjligaste mån tas också i övrigt hänsyn till önskemål om geografisk närhet så som det uttryckts i förstahandsvalet. Även om den erbjudna bostaden inte utgör förstahandsvalet är fortsatt vistelse på korttidsplats inte möjligt. De alternativ den enskilde har är att flytta till erbjudet särskilt boende eller återvända till sin ordinära bostad.

I avvaktan på beslut om särskilt boende i annan kommun får den enskilde anta anvisad plats i särskilt boende i Vansbro kommun.

Strävan är att uppfylla den enskildes eventuella önskemål om ett speciellt boende. Det kan gälla såväl geografiskt läge som bostadens utformning.

Det är den som har störst behov av särskilt boende som skall erbjudas ledig plats. Om en person är utskrivningsklar från lasarettet eller vistas på korttidsplats i väntan på särskilt boende får denne oftast företräde till ledig plats.

Betänketid vid erbjudande om plats i särskilt boende

Den som beviljas plats i särskilt boende bör få skälig betänketid för att kunna ta ställning till erbjudandet.

Betänketiden bör inte överstiga 7 dagar efter det att konkret erbjudande om plats lämnats.

Inriktning på särskilt boende

I kommunen finns två huvudtyper av platser i särskilt boende:

- Vanligt äldreboende
- Äldreboende med särskild inriktning, demensboende

Behov Den enskilde har ett omfattande, varaktigt och dokumenterat behov av omvårdnad, trygghet och /eller stöd.
Med omfattande behov avses hemtjänstinsatser dag, kväll, natt samt ofta även hemsjukvård.
Behovet kan inte tillgodoses på annat sätt.

Norm Behoven kan vara av såväl fysiskt som psykiskt art. Det är det individuella behovet som styr.

Om den enskilde ansöker om särskilt boende direkt efter sjukhusvistelse ska utredningen kompletteras med en gemensam vårdplanering mellan landstinget och kommunen, där särskilt behovet av paramedicinska resurser och funktionsträning ska beaktas.

Demensboende

Omflyttning av äldre från äldreboende till demensboende bör undvikas. Endast om en psykiatrik utredning förordar detta som enda alternativ bör så ske. För många äldre med en lindrig åldersdemens ger det en bättre livskvalitet att få bo kvar i den invanda miljön.

Behov Den enskilde ska ha ett mycket omfattande och varaktigt behov av stöd och hjälp i sin dagliga livsföring. Med omfattande behov avses hemtjänstinsatser insatser dag, kväll, natt.
Behovet kan ej tillgodoses på annat sätt.

Norm Prövning om inflyttning till demensboende från eget boende bör ske på grundval av en psykiatrik utredning. Prövningen ska dessutom ske utifrån en helhetssyn på den enskildes behov.

Avgränsning Diagnosen får inte vara styrande utan det är den enskildes vårdbehov som ska vara avgörande för förslag till lösning. Det innebär att personer med vissa demenssjukdomar, där vård i ordinarie boende inte längre är aktuellt, ska kunna få fullgod vård och omsorg vid ett äldreboende.
Personer med lindrig åldersdemens eller åldersförvirring bör kunna erbjudas plats i äldreboende utan psykiatrik utredning om övriga omständigheter vid den individuella prövningen talar för detta. Handläggare bör vid sådan prövning rådfråga sakkunnig personal i demensvård/-bedömningar.

12 Boendestöd

Bilaga – Riktlinjer Boendestöd till vuxna personer med funktionsnedsättning

13 Kontaktperson

Behov Den enskilde är i behov av att få en medmänsklig kontakt och möjlighet att bryta social isolering. Stödinsatsen är ett ”icke professionellt stöd”, det vill säga mer som ”medmänniska till medmänniska” och ska inte ersätta andra insatser från kommun och landsting. Stöd från en kontaktperson kan beviljas till personer som har behov av att utöka sitt personliga nätverk.

Norm Kontaktpersonen ersätter *ej* insatser i form av personlig omvårdnad eller service. Omfattningen av insatsen utgår från del enskildes behov och brukar variera mellan 1-4 träffar/månad.
Insatsen är kostnadsfri för den enskilde, den enskilde betalar själv för sina kostnader, t ex bio, matkostnader.
Kommunen betalar arvode samt omkostnader till kontaktpersonen för uppdraget.

14 Anhörigstöd

Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder. 5 Kap 10 § SoL

Det skall alltid vara ett fritt val att vårda närstående och inte upplevas som ett tvång på grund av samhällets bristande resurser. De anhöriga som väljer att vårda skall lämnas stöd och avlösning samt information om det stöd han/hon kan få.

Den enskilde, såväl den som utför vården som den som vårdas kan alltid ansöka om stöd som bistånd och få sin ansökan individuellt prövad. Om stöd ges efter individuell behovsbedömning är det enligt socialstyrelsen alltid att betrakta som bistånd och skall prövas och dokumenteras enligt dessa regler.

Biståndet måste prövas i förhållande till den som behöver insatsen. Det innebär att i de fall det rör sig om en ansökan om alternativt omhändertagande av den vårdade (såsom avlösning i hemmet, biståndsprövad dagverksamhet eller korttidsplats) ska ansökan prövas som ett bistånd till den som behöver vården/omsorgen på samma sätt som alltid sker för dessa insatser. Den som ska ta del av insatsen måste alltså ansöka själv eller samtycka om någon annan gör anmälan om behovet. När det gäller personligt stöd till den person som vårdar (individuella stödinsatser, som inte erbjuds som en allmän service i kommunen) hanteras ansökan från anhörigvårdaren som ett biståndsärende i förhållande till honom/henne själv.

14.1 Anhöriganställning

I specifika fall kan en anhörig till den enskilde bli anhöriganställd. Exempel på detta kan t ex vara religiösa, kulturella eller språkliga olikheter. Den anhörige kan genomföra hela eller delar av insatsen.

Det krävs då först att den enskilde har beviljats bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL.

Detta är ett anställningsförhållande enligt s.k. PAN-avtalet där lön och anställningsvillkor är reglerade. För att bli anhöriganställd skall man vara i arbetsför ålder.

Kommunen har ett arbetsgivaransvar för den anhörige och har skyldigheter som omfattar bl.a. arbetsmiljö inklusive arbetshjälpmedel. Vid en anhöriganställning betalar arbetsgivaren sociala avgifter och lönen är pensionsgrundande.

15 Förebyggande och uppsökande verksamhet och samverkan

Socialnämnden skall i den uppsökande verksamheten upplysa om socialtjänsten och erbjuda grupper och enskilda sin hjälp. När det är lämpligt skall socialnämnden härvid samverka med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar. 3 kap 4§ SoL.

Socialnämnden skall verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. 5 kap 4§ SoL.

Den uppsökande och allmänt förebyggande verksamheten är utformad på olika sätt, såväl gällande individuellt uppsökande arbete som kontakter med grupper i form av träffpunkter. Samverkansparter i det förebyggande och uppsökande arbetet kan till exempel vara frivilligorganisationer, det allmänna föreningslivet eller kyrkorna och dess Väntjänst. Samtliga 80 åringar erbjuds årligen ett individuellt besök och information av Vansbro kommun.

16 Stödboendet

Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.

Kommunen skall inrätta bostäder med särskild service för dem som till följd av sådana svårigheter som avses i första stycket behöver ett sådant boende. 1 kap 7 § SoL.

Vansbro kommun har anvisningsrätt på ett antal, delvis handikappanpassade lägenheter med tillgång till stödinsatser vissa tider på dygnet, Stödboendet. Den enskilde skriver förstahandskontrakt med Vansbrohem.

Dessa lägenheter är inte särskilt boende och har en begränsad möjlighet till service, varför beslut om boende vid anvisning av dessa lägenheter inte ska fattas. Anvisning görs av biståndshandläggare för socialpsykiatri.

Stödboendet erbjuder tillgång till gemensamhetsutrymmen för gemensamma aktiviteter t ex se på tv, spela spel, läsa tidningen, använda dator, dricka kaffe mm. På helgerna lagas mat gemensamt för de som önskar.

Stödboendet är bemannat under vardagar kl 13.00 eller 14.00 till 21.30, helger 8.45 eller 10.00 till 21.30.

Kriterier för anvisning av lägenhet är personer med psykisk funktionsnedsättning, utvecklingsstörning, missbruksproblem eller till personer som av andra skäl har behov av stöd för att kunna hantera tillvaron och leva ett självständigt liv med god livskvalitet.

Den enskilde skall vid anvisning befinna sig i ålderskategorin 18-65 år.

Förutom den service som erbjuds vid Stödboendet kan även ett annat individuellt behovsprövat beslut vara nödvändigt för att individuella behov ska tillgodoses. Den enskildes behov av hälso- och sjukvård ansvarar primärvården och öppenvårdspsykiatrien för.